

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER 2. ÖĞRENME ALANI KAVRAMLARI

GÖRECELİ KONUM: Bir yerin ana ve ara yönler kullanılarak diğer yerlere göre konumunu ifade eden kavramdır.

DOĞAL VARLIK: Doğada insan eli değmeden oluşan ve gezilip görülebilecek özelliği olan yerlere doğal varlık denir.

DOĞAL VARLIKLARIMIZLA İLGİLİ KAVRAMLAR		
GÖL:		Karalar üzerindeki dört tarafı kapalı çukurlardaki su birikintilerine göl denir.
AKARSU		Yeryüzünde belirli bir eğim boyunca sürekli veya zaman zaman akan sulara denir.
DAĞ:		Çevresine göre yüksekte kalan, tabandan zirveye doğru yamaçları eğimli yeryüzü şekillerine dağ denir.
OVA:		Çevresine göre alçakta olan geniş düzlüklere ova denir.
DENİZ:		Okyanusların karaların içlerine doğru girmiş kollarına deniz denir.
ORMAN:		Belirli yükseklikteki ve büyüklükteki çeşitli ağaçlar, çalılar, otsu bitkiler, mantarlar, mikroorganizmalar, böcekler ve hayvanlar bütününi içeren, topraklı alanda genellikle doğal yollardan oluşmuş bir kara ekosistemine orman denir.
VADİ:		Akarsuların yataklarını derinleştirerek oluşturduğu “U” veya “V” şeklindeki uzun oluklara vadi denir.

BEŞERİ VARLIK: İnsanların, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla doğayı değiştirerek meydana getirdikleri farklı varlıklara beşeri varlık denir.

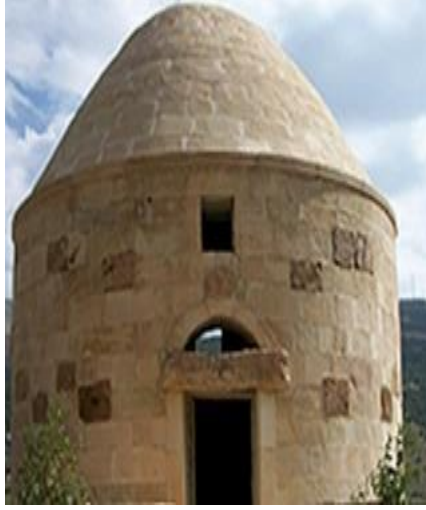
BEŞERİ VARLIKLARIMIZLA İLGİLİ KAVRAMLAR

MÜZE:

Kazılarda bulunan yapıtların, sanata ve bilime ilişkin nesnelerin, **sanat ve bilim yapıtlarının**, bilimsel vb. nesnelerin bir arada ya da ayrı ayrı **sergilendiği**, **saklandığı**, **korunduğu yapıya** müze denir.

TÜRBE:

Devlet görevlilerinin veya **din âlimlerinin mezarlarının** bulunduğu oda şeklindeki yapıya türbe denir.

ANTİK KENT:

Binlerce yıl öncesinde kurulan ve insanların yaşadığı **yerleşim alanlarının** günümüze kadar ulaşmış **kalıntılarına** antik kent denir.

BEDESTEN:

İçinde **kumaş**, **mücevher**, **silah ve benzeri değerli eşyanın** satıldığı **kapalı çarşıya** bedesten denir.

BEŞERİ VARLIKLARIMIZLA İLGİLİ KAVRAMLAR

KALE:

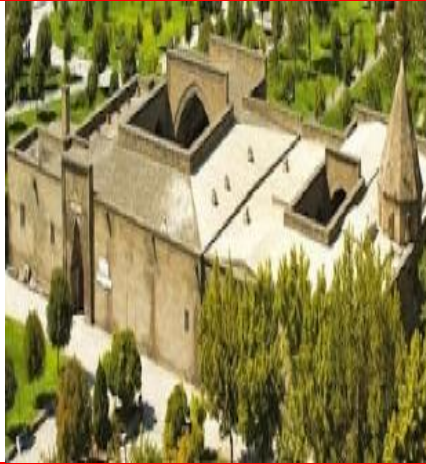
Savunma ve güvenlik amacıyla yapılan ve kullanılan, **kalin ve yüksek duvarlı**, burçlu, mazgallı yapıya kale denir.

CAMİ:

Müslümanların bir arada **namaz kılmak**, Allah'a ibadet etmek için yaptıkları, içinde **günde beş vakit namaz kılıp** dua okudukları yapıya cami denir.

ŞİFAHANE:

Anadolu Selçuklu ve Osmanlı döneminde, hem kimsesizlerin ücretsiz olarak tedavi edildiği; hem de hekimlerin yetiştirildiği tıp eğitime hizmet eden vakıf kuruluşlara şifahane denir.

MEDRESE:

Müslüman ülkelerde orta ve yükseköğretimin yapıldığı eğitim kurumlarının genel adına medrese denir.

AFET: İnsanlar için fiziksel normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplumları etkileyen, ekonomik ve sosyal kayıplar meydana getiren, hizmetlerin kilitlendiği, kaynakların yetersiz kaldığı, doğal, teknolojik ve insan kökenli olaylara afet denir.

AFETLER İLE İLGİLİ KAVRAMLAR		
SEL:		Yağışlar sonrasında ortaya çıkan büyük su baskınlarına sel denir.
ÇIĞ:		Dağ'ın yüksek yerindeki büyük kar kütlelerinin koparak yuvarlanmasına çığ denir.
DEPREM:		Yer kabuğundaki aniden oluşan sarsıntı ve titreşimlere deprem denir.
ŞİMŞEK:		Elektrik yüklü bir bulut ile diğer bir bulut arasındaki elektrik boşalmasına şimşek denir.
HEYELAN:		Taş, toprak ve kayaların eğimli arazilerde kayarak yer değiştirmesine heyelan (toprak kayması) denir.
FIRTINA:		Rüzgârın hızlı bir şekilde esmesine fırtına denir.

AFETLER İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

KURAKLIK:

Bir bölgede **nem miktarının** geçici **dengesizliğinden** kaynaklanan **su azlığına** kuraklık denir.

ÇÖLLEŞME:

Kurak, yarı kurak, yarı nemli alanlarda **iklim değişimleri** ve **insan faaliyetleri** neticesinde oluşan **arazi tahribatına** çölleşme denir.

EROZYON:

Su ve **rüzgârın** etkisiyle **toprağın taşınmasına** erozyon (toprak aşınması) denir.

OBRUK

Yer altında kireçtaşı gibi **eriyebilen kayaçların** zamanla **boşluklar** meydana getirmesi ve bu boşlukların **tavanlarının çökmesiyle** oluşan **geniş çukurluklara** obruk denir.

ORMAN YANGINI:

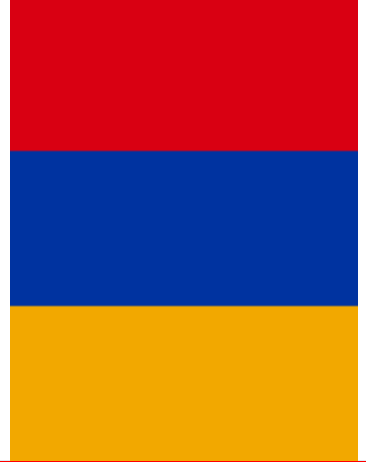
Orman yangını, **doğal** ya da **insani** sebeplerle ortaya çıkarak **ağaçların** ve **bitki örtüsünün** kısmen veya tamamen **yanmasına** orman yangını denir.

HORTUM:

Doğada havadaki **basınç değişimlerine** bağlı olarak oluşan, **kendi eksenini etrafında dönerek hareket edebilen, yüksek hızlara ulaşabilen** ve **yıkıcı etkileri olan şiddetli bir rüzgâr** çeşidine hortum denir.

ÜLKEMİZİN KOMŞULARI VE ÖZELLİKLERİ

Devletin adı	Bayrağı	Başkenti	Para birimi	Resmi dili	Yönetim şekli
BULGARİSTAN		Sofya	Leva	Bulgarca	Cumhuriyet
YUNANİSTAN		Atina	Euro	Yunanca	Parlamenteer Demokrasi
GÜRCİSTAN		Tiflis	Lari	Gürcüce	Demokratik Cumhuriyet
ERMENİSTAN		Erivan	Dram	Ermenice	Parlamenteer Cumhuriyet

ÜLKEMİZİN KOMŞULARI VE ÖZELLİKLERİ

Devletin adı	Bayrağı	Başkenti	Para birimi	Resmi dili	Yönetim şekli
NAHÇIVAN (AZERBAYCAN)		Bakü	Manat	Türkçe	Özerk Cumhuriyet
İRAN		Tahran	Riyal	Farsça	İslam Cumhuriyeti (Kendine özgü yönetim)
IRAK		Bağdat	Dinar	Arapça-Kürtçe	Federal Parlamenter Cumhuriyet
SURİYE		Şam	Suriye lirası	Arapça	Totaliter Başkanlık

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

WHATSAPP HESABIM

<https://whatsapp.com/channel/0029VaA9Dzy4o7qDiBoEdD0z>

YOUTUBE HESABIM:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>